

Kayak Merkezi Hizmet Yapılarının Mimari Yaklaşımı Ve Bölgeye Katkısı: Karabük Keltepe Örneği

Mehmet ÖZKESKİN¹ Osman GÜMÜŞGÜL²

1 Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, ORCID: 0000-0002-8698-4850

2 Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID: 0000-0003-3034-9265

Makale Bilgisi

ÖZET

Gönderim Tarihi:

07.08.2025

Kabul Tarihi:

14.09.2025

Yayın Tarihi:

28.10.2025

Turizm, insanların buldukları yerden başka yerlere geçici olarak yapmış oldukları seyahat ve konaklama faaliyetleri olarak tanımlanabilir. Günümüzde teknolojik gelişmeler, insanların refah düzeylerinin artması, insanların yeni yerler keşfetme merakı, turizm endüstrisinin gelişmesine neden olmuştur. Ülkeler bir döviz kaynağı ve istihdam kaynağı olarak turizm sektörünün gelişimi için sahip oldukları kaynakları sonuna kadar kullanma çabası içerisindeyler. Bu sebepten dolayı alternatif turizm olanakları her geçen gün artmaktadır. Bu alternatif turizm olanaklarından biride spor turizmi ve kış turizmidir. Türkiye sahip olduğu coğrafi varlıkları ve doğal güzellikleri ile spor turizmi ve kış turizmi açısından oldukça elverişlidir. Son yıllarda kış turizmine yönelik birçok yatırım yapılmış, bundan sonraki süreçte de yatırımların devam etmesi planlanmıştır. Türkiye’de 51 tane kayak merkezi bulunmaktadır ve bunlardan bir tanesi de bu araştırmanın konusu olan Karabük Keltepe Kayak Merkezi’dir. 2020 yılının ocak ayında gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hizmete açılan Keltepe Kayak Merkezi ziyaretçilerine kayak sporunun yanında alternatif turizm olanakları da sunmaktadır. Kampçılık, dağcılık, bisiklet ve doğa yürüyüşleri vb. olanaklar sunan merkez yılın 12 ayı ziyaretçi kabul etme potansiyeline sahiptir. Bir kayak merkezinin cazibe merkezi olabilmesi için bazı kriterlere sahip olması gerekmektedir. Karın kalitesi, merkezin bulunduğu alanın doğal güzellikleri, hizmet binalarının mimari yapısı ve konaklama olanaklarına sahip olması gerekmektedir. Turistik ziyaretlerde turizm bölgesinin ve turiste hizmet eden mekânların doğal yapısı kadar mimari yapısı da turizm deneyiminin bir parçasıdır. Keltepe Kayak Merkezi yeni hizmete girmiş ve gelişmeye açık bir merkezdir. Doğru planlama, doğru mimari yapılar uygulandığı takdirde bölgeye spor turizmi açısından hareket getireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karabük, Keltepe, Mimari Yaklaşım, Hizmet Binaları, Bölgesel Kalkınma

Architectural Approach of Ski Resort Service Buildings and Their Contributions to the Region: The Karabük Keltepe Example

Article Info

ABSTRACT

Sending date:

07.08.2025

Acceptance Date:

14.09.2025

Release Date:

28.10.2025

Tourism can be defined as the temporary travel and accommodation activities of people from their current location to other places. Today, technological developments, the increase in people's welfare levels, and people's curiosity to discover new places have led to the development of the tourism industry. Countries are trying to use the resources they have to the fullest for the development of the tourism sector as a source of foreign exchange and employment. For this reason, alternative tourism opportunities are increasing day by day. One of these alternative tourism opportunities is sports tourism and winter tourism. Turkey is quite suitable for sports tourism and winter tourism with its geographical assets and natural beauties. In

recent years, many investments have been made for winter tourism, and it is planned to continue these investments in the future. There are 51 ski resorts in Turkey, and one of them is Karabük Keltepe Ski Resort, which is the subject of this research. Keltepe Ski Resort, which was opened by the Ministry of Youth and Sports in January 2020, offers its visitors alternative tourism opportunities in addition to skiing. The center, which offers opportunities such as camping, mountaineering, cycling and nature walks, has the potential to accept visitors 12 months a year. In order for a ski resort to be a center of attraction, it must have certain criteria. The quality of the snow, the natural beauty of the area where the resort is located, the architectural structure of the service buildings and the accommodation facilities must be present. In touristic visits, the architectural structure of the touristic area and the places serving the tourists are as much a part of the tourism experience as the natural structure. Keltepe Ski Resort is a newly opened center and is open to development. It is thought that if the right planning and the right architectural structures are implemented, it will bring movement to the region in terms of sports tourism.

Keywords: Karabük, Keltepe, Architectural Approach, Service Buildings, Regional Development

GİRİŞ

Turizm, dünyada ekonomik büyümenin en önemli araçlarından biri konumundadır. İnsanlar farklı kültürleri tanımak, yeni yerler keşfetmek, yeni deneyimler yaşamak ve dinlenmek amacıyla seyahat etmektedir (Almeida, 2023; Stankovic ve Urosevic, 2024). İnsanların bu hareketliliği ülkeler, milletler ve medeniyetler arasındaki etkileşimi artırmakta ve ülkelerin yerel ekonomilerine katkı sağlamaktadır. Dünyada turizm, ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak kimi zaman hızlı, kimi zaman yavaş ilerlemekte ancak sürekli bir gelişim göstermektedir. Turizm özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından bir döviz kaynağıdır. Sanayileşmek isteyen bu ülkeler ellerindeki turizm olanaklarını en iyi şekilde kullanarak gerekli olan döviz elde etmek amacıyla turizme yönelmektedirler (World Bank, 2025; Tung & Thang, 2022). Spor turizmi dünya turizm endüstrisinde hızlı büyüyen sektörlerden bir tanesidir. Çeşitli sporları yapan, spora doğrudan veya dolaylı olarak ilgi duyan kişilerin, buldukların yerlerden başka yerlere, başka ülkelere seyahat etmeleri spor turizmi olarak adlandırılır. Sporun ve seyahatin bir araya gelmesiyle insanlar sadece yeni yerler keşfetmekle kalmayıp, günlük yaşantılarının rutinlerinden uzaklaşmakta, kendilerini yenilemekte ve psikolojik olarak rahatlamaktadırlar (Gibson, 1998; Kaplanidou & Vogt, 2007).

Mimari turizm için çok önemli bir yere sahiptir. Turistik bir mekânın mimarisi ve tasarımı ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Spor turizminde de mimarlık oldukça önemli bir etkidir. Sporu yapan ya da sporun izleyicisi olan insanlar için spor alanlarının mimari yapısı ve tasarımı önem arz etmektedir. Spor mimarisinde, spor etkinliğine ait yapıların, bulunduğu bölgenin mimari özelliklerini yansıtması ayrıca hem spor yapanların hem de spor izleyicilerinin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlanması önem arz etmektedir (Zhang ve Zhao, 2009).

Karabük sahip olduğu doğal güzelliklerle spor turizmi açısından oldukça elverişli bir destinasyondur. Son yıllarda hizmete açılan Keltepe Kayak Merkezi Karabük'ün doğal güzelliklerini göz önüne sererken kış sporları sevenlerine de fırsat sunmaktadır. Keltepe Kayak

Merkezi yeni bir merkez olmasından kaynaklı eksiklerinin bulunmasına rağmen her geçen gün ziyaretçi sayısını artırmakta ve hizmet olanaklarını geliştirmektedir. Bu çalışmada Keltepe Kayak Merkezi'nin Karabük'ün spor turizmine etkisi ve hizmet binalarının mimari açıdan incelenerek eksiklerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu çalışma yeni gelişmekte olan Keltepe Kayak Merkezi'ne yeni yapılacak yatırımlar için rehber olması amacıyla yapılmıştır.

Turizm ve Spor Turizmi Kavramları

Merak insanın doğasında olan bir kavramdır. İnsandaki bu merak duygusu, insanları gezmek, eğlenmek ve yeni yerler keşfetmek için değişik yerlere seyahat etmeye teşvik etmektedir. İnsanların bu seyahatleri turizm endüstrisinin gelişmesine sebep olmuştur. Turizm, insanların buldukları yerlerden başka yerlere dinlenme, tatil, inanç, eğlence, spor, iş veya başka sebeplerle yapılan seyahat etkinlikleridir (Canton, 2019). Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde birçok paydaş vardır ve bu paydaşlar turizm endüstrisini oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler Dünya turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre 2020 yılında dünya genelinde uluslararası turizm gelirleri 1.1 trilyon dolara ulaştığı tahmin edilmektedir (Canton, 2021).

Teknolojide yaşanan gelişmeler, insanların gelir seviyelerinin ve boş zamanlarının artması, iş sürelerinin kısalması, insanların ortalama yaşam süresinin uzaması, ulaşımda yaşanan gelişmeler turizmin günümüzün önemli endüstrilerinden biri olmasına katkı sağlamışlardır. Günümüzde turizm endüstrisi dünya ekonomisinde önemli bir paya sahiptir. Turizm yarattığı ekonomik büyüklükle dolaylı veya doğrudan bir sektöre hareketlilik sağlamaktadır. Bu hareketlilik istihdamı artırmak, ülkeye döviz girmesini sağlamak ve ülkelerin cari açığının kapanması gibi konularda önemli katkılar sağlamaktadır. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi'nin (Buhalis, Leung, Fan VE ARK., 2023) 2018 yılında hazırladığı rapora göre turizm endüstrisi dünya gayri safi milli hasılasının %10.4'ünü oluştururken, turizm iş gücünde çalışanlar dünya iş gücünün %9,9'unu oluşturmaktadır .

Spor turizmi; spor aktivitelerini gözlemlemek veya aktivitelere aktif olarak katılmak amacıyla gerçekleştirilen seyahatlerdir (Ross, 2001). Bektaş (2010) *spor turizmini*; ulusal ya da uluslararası düzenlenen spor organizasyonları, şampiyonalar ya da turlara katılan turistlerin yaptıkları seyahatler olarak tanımlamıştır. İnsanların yaşadığı yerlerden başka bir yerlere yaptıkları seyahatler, yaptıkları konaklamalar, bir spor aktivitesine amatör veya elit düzeyde yarışmacı olarak katılmak veya izleyici olarak katılmak amacıyla gerçekleştirildiğinde bu *spor turizmi* olarak adlandırılır (Neirotti, 2003).

Spor turizmi, pasif spor turizmi ve aktif spor turizmi olarak iki şekilde katagorize edilmektedir. *Pasif spor turizmi*; Spor alanlarına ya da yapılarına yönelik yapılan ziyaretler ve spor etkinliklerin izlenmesi, *aktif spor turizmi* ise; sportif bir etkinliğe katılmak için yapılan seyahatler olarak değerlendirilmektedir (Gibson, 1998). Osmanoğlu (2017) aktif ve pasif spor turizminin

yanında nostalji spor turizmi kavramını ortaya koymuştur. *Nostalji spor turizmi*, seyahat edilen destinasyonların tarihi veya sembolik özellikler taşıması durumunda ortaya çıkan spor turizmi çeşididir. Turizm literatürünü incelediğimizde spor turizmi; kış sporları turizmi, doğa sporları turizmi, su sporları turizmi, pasif katılımlı spor turizmi, nostalji spor turizmi olarak beş kategoride incelendiği görülmektedir.

Kayak Turizmi ve Kayak Sporları

Kayak, eğlence ve sporun bir arada olduğu bir aktivite olduğundan dünya genelinde popüler bir aktivitedir. Kayak turizmi, sadece bir spor faaliyeti olmanın çok daha ötesinde, insanlara doğayla iç içe olma, yeni keşifler yapma, başka insanlarla sosyal iletişim kurma gibi fırsatlar sunar.

İnsanoğlu Kayağı, ilk olarak bir ulaşım aracı olarak kullanmaya başlamıştır. Kayak zamanla spor ve eğlence olarak gelişerek dünyada önemli bir turizm sektörü haline gelmiştir. Kayak günümüzden yaklaşık 5000 yıl öncesinde Rusya, Finlandiya ve Norveç gibi ülkelerin bazı bölgelerinde insanların avlanırken bir ulaşım aracı olarak kullanmaya başlamasıyla ortaya çıkmıştır (Goksoyr, 2013). Kayak bir spor olarak değerlendirilmeye 19. Yüzyılın ortalarında başlamış ve özellikle Norveç'te kayak yarışmaları yapılmaya başlanmıştır.

Dünyada kayak turizminin temelleri İsviçre'nin Alpler Bölgesinde atılmaya başlamıştır. 1860'lı yıllarda İsviçre ve Avusturya'da kayak pistleri düzenlenmeye başlanmış ve kayak malzemeleri üretiminin ilk temelleri atılmıştır (Pfister, 2001). Avusturya'nın St. Anton kasabasında 1911 yılında ilk kayak fabrikası kurulmuş ve kayak ekipmanlarının seri üretimine başlanmıştır (Denning, 2014). 1920 ile 1930 yılları arası kayak turizminin en hızlı geliştiği yıllar olmuştur. Bu yıllarda birçok ülke kayak merkezi kurmuş ve insanların kayak sporuna ilgisi oldukça artmıştır. Kayak sporunun Uluslararası tanınmasında 1936 Berlin Olimpiyatları önemli rol oynamıştır (Canton, 2021).

Günümüzde kayak turizmi dünyada büyük bir sektör haline gelmiştir. Birçok ülke kayak merkezlerine yatırım yaparak kış turizmi pastasından pay almak istemektedir. Avusturya, Almanya İtalya, Fransa, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri kış turizmi endüstrisinde önemli bir paya sahiptir. Bu ülkelerdeki kayak merkezleri sadece kayak sporu yapanlar için değil, aileler ve tatileciler içinde çekici yerler olma özelliğine sahiptir (Steiger, Scott, Abegg ve ark., 2019). Dünya Turizm Örgütü'ne göre kayak turistinin uluslararası turistler içerisindeki oranı % 3-4 olarak tespit edilmiştir. Bu oran nerdeyse 15-20 milyon kişiye tekabül etmektedir. Bu oran turizm açısından oldukça yüksek bir potansiyeli barındırmaktadır. Bu potansiyeli değerlendirmek isteyen birçok ülke kış turizmi üzerine yoğunlaşmıştır (Holden, 2000: 248).

Türkiye kayak turizminde hızlı bir gelişim göstermiştir. Ülkenin her köşesine yeni kayak merkezleri açılmış veya var olanların yenilenmesine yönelik yatırımlar yapılmıştır. Kayak sporu ülkemiz insanının çok tanımadığı bir spor olmasına rağmen, yapılan tanıtımlar, etkinlikler ve

yatırımlar sayesinde ülkemizde de hızla popülerliği artmaya başlamıştır. Dünya kayak turizmi piyasası oldukça sınırlı ve kümelenmiş bir karaktere sahiptir. Kayak turizmi Avrupa'da başlamış ve bu bölgede gelişmiştir. Kayak merkezlerinin yer seçiminde iklim olanakları, karın yerde kalma süreleri, kar kalitesi gibi birçok etken göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Türkiye bu konudaki tecrübesizliğiyle birçok yanlış yatırım yapmıştır. Tüm eksikliklere rağmen ülkemizde kayak turizmi büyük bir hızla gelişmeye devam etmektedir (Yenice ve Ercoşkun,2019).

Türkiye özel sektör-devlet iş birliği ile kış sporları yatırımlarını sürekli olarak artırmaktadır. Kültür ve turizm bakanlığı 2023 Turizm Stratejisi'nde kış turizmine önemli yer ayırmış, , Erzurum, Erzincan, , Kars, Ağrı ve Ardahan illerinde kış sporlarına potansiyel olabilecek alanları turizm merkezine dönüştürülmesi karar alınmıştır. Günümüzde Türkiye'de 51 tane kayak tesisi bulunmaktadır. Planlama aşamasında olanlarla birlikte Türkiye'de kış turizm alanlarının 150'ye ulaşması hedeflenmektedir (Aydın,2016).

Turizm ve Mimarlık İlişkisi

Mimarlık turizm için her zaman büyük bir öneme sahip olmuştur. Bir yerin sahip olduğu mimari, o yerin tüm kültürel katmanlarını bir arada tutan değerlerinin somut karşılıklarından biridir ve turizm faaliyetiyle organik bir ilişkiye sahiptir. Turistik lokasyonların, bölgelerin veya mekânların ziyaretçiler tarafından değerlendirilmesinde, turistik ziyaret kadar o yerin mimarisinin de ziyaretçiler için cazip olması önemlidir. Turistik ziyaretlerde, bir bölgenin veya bir mekânın doğal çevresi ne kadar önemliyse, o yerin mimari özellikleri o kadar önemlidir. Turistik bir mekânın mimari yapısı, tasarımı ve yapı kültürü gibi etkenler, ziyaretçilerde merak uyandırmaktadır. Mimari, bir yerin kültürünü oluşturan tarihsel, sanatsal, toplumsal ve etnografik unsurların, kapsayıcı bir şekilde ziyaretçilere aktarılmasında, somut varlığıyla turizmin fiziksel boyutunu oluşturmaktadır (Savaşır, 2019).

Turizm genel olarak, yerellik, bölgesel kimlik ve sürdürülebilirlik kavramları çerçevesinde incelenmesi gerekir (Akkaya ve Usman (2012). Mimari tasarımların başarılı olarak görülebilmesi için, bulunduğu çevrenin kültürüne uygun, insan, çevre ve teknoloji arasında ilişki kurabilen ve yöre halkına ait değerleri yansıtabilen bir tasarıma sahip olmalıdır (Kancıoğlu, 2006). Bu bağlamda turizm bölgelerinde yapıların ve turizm destinasyonlarının sürdürülebilir olması için, bölgenin sosyal-kültürel özellikleri, iklim özellikleri, kullanıcıların fiziksel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları göz önüne alınarak tasarımlar yapılması gerekmektedir.

Keltepe Kayak Merkezi

Keltepe Kayak Merkezi Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yapılmış ve 2020 yılının ocak ayında hizmete açılmıştır.2000 rakımlı Keltepe'nin 1480-1725 metreleri arasında yapılan tesis, Karabük şehir merkezine 26 km, Türkiye'nin önemli kültür turizmi merkezlerinden olan Safranbolu'ya 34 km mesafededir (Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü).

Bir kayak merkezinin en önemli unsurlarından biri olan konaklama olanakları Keltepe Kayak Merkezinde mevcut değildir. Kayak sezonunda şehir merkezinden kayak merkezine günübirlik seferler düzenlenmekte kayak sevenler ya kendi araçlarıyla ya da şehir merkezinden kalkan minibüslerle kayak merkezine ulaşabilmektedirler. Kayak merkezi lokasyon olarak Zonguldak ve Bartın illerine oldukça yakın konumdadır. Bu illerde kayak merkezinin olmaması Keltepe kayak merkezini bölge için bir cazibe merkezi haline getirmektedir.

Keltepe Kayak Merkezi 5 tane piste sahiptir. Bu pistlerden 1 tanesi eğitim pisti olarak kullanılmakta, diğer 4 pist zorluk derecesine göre sınıflandırılarak kayak sevenlere hizmet vermektedir. Keltepe Kayak merkezi toplamda 7200 m pist uzunluğuna sahiptir. 1 tane teleski Tesisi, 1 tane telesiyej tesisi, 1 tane alt günübirlik Tesisi, 1 tane üst günübirlik tesisi ve 1 tane Üst İstasyon tesisi mevcuttur (Belder, 2021).

Görsel 1: Keltepe Kayak Merkezi Pist Haritası

Keltepe Kayak Merkezi bulunduğu konum itibarıyla misafirlerine eşsiz bir doğa manzarası sunar. Yılın 12 ayı misafir kabul etme olanağına sahip olan merkezin kayak sezonu aralık ayının ortalarından başlayarak mart ayı sonuna kadar sürmektedir. Kayak merkezi çoğunlukla Karabük, Zonguldak, Bartın illerinden gelen yerli turistleri ağırlamaktadır. Son dönemlerde özellikle Türkiye'nin önemli kültür turizmi merkezlerinden olan Safranbolu'ya gelen yabancı turistlerinde Keltepe Kayak Merkezine ilgilerinin arttığı görülmektedir. Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü verilerine göre Keltepe Kayak Merkezini haftada ortalama 2500 kişi ziyaret etmektedir. Kayak Merkezinin sezon ortalaması 20000 ziyaretçi olarak verilere yansımıştır.

Keltepe Kayak Merkezi açıldığı 2020 Ocak ayından itibaren her geçen gün ziyaretçi sayısını artırmıştır. Merkez 2020 yılında 12000 ziyaretçi, 2021 yılında 14000 ziyaretçi, 2022 yılında 29000 ziyaretçi 2023 yılında 20000 ziyaretçi ve 2024 yılında 20000 ziyaretçiyi ağırlamıştır (Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü). 2024 yılı verilerinde fazla artış olmamasının nedeni kayak sezonunun yeterli kar yağmamasından dolayı kısa sürmesinden kaynaklanmıştır. Kayak merkezinin tanınırlığının artmasıyla ziyaretçi sayılarının her geçen sezon artacağı düşünülmektedir.

Bir kayak merkezinin kayak sevenler tarafından tercih edilmesinin bazı kriterleri vardır. Bu kriterler; karın kalitesi, karın yerde kalma süresi, merkezin bulunduğu yerin ve pislerinin seyir zevki, merkezin ormanlık alanda olması ve konaklama olanaklarının olması ziyaretçilerin tercihini etkileyen unsurlardır. Keltepe Kayak Merkezi konaklama olanaklarının olmamasından kaynaklı dezavantajlı durumdadır. Bulunduğu onum itibarıyla konaklama tesisi yapılabilecek uygun yerler mevcuttur. Konaklama tesislerinin yapımı için devlet- özel sektör iş birliğinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Karabük Keltepe Kayak Merkezi Hizmet Binalarının Mimari Açısından İncelenmesi

Bir bölgede turizm hareketliliğinin sağlanması ve hareketliliğin sürekliliği için turizmin bütün öğeleri önemlidir. Ancak en önemli öğeyi çekicilikler oluşturmaktadır. Turizm bölgesindeki ticari aktivitelerin varlığı ve ticari işletmelerin sağladığı ekonomik katkının yüksek olması bölgenin turist çekebilme açısından sahip olduğu çekim gücüyle doğru orantılıdır (Var ve Gunn, 2020). Keltepe Kayak Merkezi bulunduğu bölge itibarıyla turizm açısından birçok çekicilik potansiyelini içerisinde barındırmaktadır. Bu çekiciliğin artması, turizm hareketliliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi bölgeye yapılacak yeni ticari faaliyet alanlarının doğru planlanması ile sağlanabilecektir.

Kayak merkezi planlaması yapılırken her türlü ihtiyaca cevap verebilmesi göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü bu tesisler genellikle şehir merkezlerine veya yerleşim birimlerine uzak mesafede kurulduklarından, ziyaretçiler ihtiyaçlarını doğrudan bu tesislerden temin etmektedirler. Tesislerin planlanmasında ziyaretçilerin sosyal, fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarının düşünülmesi büyük önem taşımaktadır. Sadece ziyaretçilerin değil tesisin işletilmesinde görev alan personelin ihtiyaçlarının da en ince ayrıntısına kadar düşünülmesi gerekmektedir. İnsanlar, düşüncelerinin önemsendiği, temel gereksinimlerinin karşılandığı ve gelişim olanaklarının sağlandığı ortamlarda çalışmak isterler (Özer, 2012). Tesisin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından çalışan memnuniyeti de ziyaretçi memnuniyeti kadar önemlidir. Bu açıdan ele alındığında Keltepe Kayak Merkezi'nin mimari bakımdan incelenmesi sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır:

✓ **Keltepe Kayak Merkezi'nin mimari planlamasında öncelikle kayak pistleri ve ilgili fiziki yapıların inşası göz önüne alınmış ancak personelin ve misafirlerin ihtiyaçlarına yönelik fiziki yapıların ve mekânların planlanmamış olduğu görölmektedir.** Örneęin tesiste kafeterya ve kayak sporuna ilişkin malzemelerin kiralandığı işletmeler bir arada olduğundan yeme içme ihtiyacı olanlar ile kayak malzemeleri kiralayan ziyaretçiler yoğunluk oluşturmakta ve bu durum herkes için rahatsız edici bir görünümlü oluşturmaktadır.

Fotoğraf 1: Kafeterya ve Kayak Malzemeleri Kiralama İşletmesi

Mescidin küçük ölçekli planlanması ve tuvalet sayılarının tesisin ziyaretçi kapasitesine göre yetersiz olması sebebi ile özellikle yoğun dönemlerde mescit ve tuvaletlerin kullanımında ziyaretçiler sıkıntı yaşamaktadır

Fotoğraf 2: Mescit ve tuvaletler

Tesisin işletilmesinde görevli olanlar sadece kayak tesisi çalışanları değildir. Kayak tesisinde **Jandarma Arama Kurtarma (JAK) ekipleri, 112 acil servis ekipleri gibi diğer personellerin bulunması yasal zorunluluktur. Ancak tesiste bu ekipler için ayrı bir mekân ve yapılar bulunmamaktadır**

Fotoğraf 3: JAK ve 112 Ekipleri

✓ Bir kış turizmi tesisinin olmazsa olmazlarından birisi de konaklama tesislerinin varlığı ve kalitesidir. Ne yazık ki **Keltepe Kayak Merkezi'nde bir konaklama tesisi bulunmamakta ve gelen misafirler sadece günü birlik olarak tesisi ziyaret edebilmektedirler.** Tesisin şehir merkezine olan uzaklığı göz önüne alındığında bu durum tesisin gelişimi ve kullanım kapasitesinin artırılması açısından dezavantaj oluşturmaktadır.

✓ Keltepe Kayak Merkezi'nin mimari yapılar açısından en güçlü olduğu unsur otopark alanı ve hizmetidir. **Tesis geniş bir otopark alanına sahip olmakla birlikte otopark hizmetini ziyaretçilerine ücretsiz sunmaktadır.**

Fotoğraf 4: Keltepe Kayak Merkezi Otoparkı

TARTIŞMA

Türkiye’de son yıllarda kış turizmine yönelik birçok yatırım yapıldığı görülmektedir. Türkiye’nin önde gelen kış turizm merkezlerine baktığımızda bu merkezlerin uzun yıllardır hizmet vermekte olduğu, konaklama olanaklarının ve alt yapı olanaklarının tamamlandığı görülmektedir. Kış turizm merkezlerini ziyaret edenlerin merkezi tercih etmelerinde kayak yapılan pistlerin sayısı, eğimi ve uzunluğu, merkezde yer alan mekanik araçların hizmet kalitesi, konaklama tesislerinin varlığı ve hizmet kalitesi, ziyaretçilerin eğlenebilecekleri eğlence tesislerinin varlığı ve merkezin uyguladığı fiyat politikası, merkeze olan ulaşım olanakları gibi etkenler ön plana çıkmaktadır. Bir kayak merkezinde konaklama olanaklarının olması ziyaretçiler açısından önemli bir tercih sebebidir. Türkiye’nin önde gelen kayak merkezlerine baktığımızda konaklama tesislerinin varlığı ve yatak kapasitelerinin yüksek olduğu görülmektedir. Kayak merkezinin tercih edilmesinde önemli bir etken de büyük kentlere yakın lokasyonda olmasıdır.

Karabük, Türkiye’nin demir çelik üretiminde önemli yere sahip bir sanayi kentidir. İnsanların eğitim düzeyleri ve sosyo-ekonomik düzeyleri yüksektir. 2007 yılında kurulan ve şu an 45.000 öğrenciyi bünyesinde bulunduran Karabük Üniversitesi kente önemli bir sosyo- ekonomik katkı sağlamaktadır (Karabük Üniversitesi, 2024). Karabük ilinin Safranbolu, Eskipazar, Eflani, Yenice ve Ovacık olmak üzere beş ilçesi bulunmaktadır. Safranbolu Türkiye’nin önde gelen kültür turizmi merkezlerinden birisi olup, her yıl yüzbinlerce yerli ve yabancı turisti ağırlamaktadır. Eskipazar ilçesi sahip olduğu tarihi dokusu ve Hadrianapolis Antik Kenti ile Karabük turizmine katkı sağlamaktadır. Yenice ilçesi Türkiye’nin en büyük blok ormanlarına sahiptir. Yenice ormanları doğa sevenlere eşsiz bir güzellik sunarken doğa spor sporları içinde alternatif parkurlar

sunmaktadır (Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, 2024). Karabük sahip olduğu doğal ve kültürel varlıklarla turizm için oldukça yüksek bir potansiyele sahiptir. Karabük, Keltepe Kayak Merkezi'nin açılmasıyla birlikte sahip olduğu turizm potansiyelini daha da güçlendirmiştir. Keltepe Kayak Merkezi oldukça yeni bir merkez olmasından kaynaklı bölgede yeterince bilinmemektedir. Merkezin bilinirliğinin artırılması için tanıtım faaliyetlerinin yeterince yapılması gerekmektedir. Karabük, Zonguldak ve Bartın illerindeki insanların ve bölgeye turizm amaçlı gelen ziyaretçilerin Keltepe Kayak Merkezini ziyaret etmeleri sağlanmalıdır.

Keltepe Kayak Merkezi'ne her geçen gün daha fazla yatırım yapılmaktadır. Yatırımların devam etmesine ve ziyaretçi sayılarının her sezon artmasına rağmen istenilen potansiyel ziyaretçi sayısına ulaşılamamaktadır. Kayak Merkezi'nde konaklama ve eğlence tesislerinin olmaması Kayak Merkezinin gelişmesinde önemli bir engel olduğu düşünülmektedir. Yeni yapılacak yatırımlarda Kayak Merkezi'nin gelişimi için konaklama tesislerine yönelik yatırımlar yapılmalıdır. Yatırımlar planlanırken konaklama tesislerinin yanında Merkezdeki faaliyet çeşitliliğini artıracak sosyal tesislerinde planlanması merkezin gelişimi açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Keltepe Kayak Merkezi mimari yapılarına ve diğer unsurlarına yönelik öneriler şu şekilde ifade edilebilir:

✓ Keltepe Kayak Merkezi'nin Karabük, Bartın, Zonguldak bölgesinin tek kayak merkezi olduğu gerçeğinden yola çıkarak tesisin gelecekte bölgenin önemli bir turizm değeri olacağı düşünülmektedir. Önümüzdeki yıllarda oluşabilecek ziyaretçi yoğunluğunu karşılayabilmesi ve ziyaretçilerin memnuniyet düzeyinin artırılması açısından tesisin mimari yapılarında ve sosyal alanlarında yenilikler ve yapı eklemeleri yapılması, tesisinin geleceği açısından önem arz etmektedir.

✓ Tesisin kafeterya alanı genişletilmeli ve bu alan içerisinde bulunan kayak sporu malzemelerinin kiralandığı işletmeler için ayrı yapılar inşa edilmelidir.

✓ Mescidin kullanım alanı büyütülmeli ve tuvalet sayısı artırılarak daha fazla sayıda ziyaretçiye hizmet sunacak kapasiteye çıkarılması sağlanmalıdır.

✓ 112 sağlık ekipleri ve Jandarma Arama Kurtarma Ekipleri (JAK) için tesisin ana mimarisine uygun hizmet yapıları inşa edilmeli, bu yapılarda ilgili personellerin tüm ihtiyacını karşılayabileceği hizmet alanları oluşturulmalıdır.

✓ Kayak merkezinin gelişimi açısından mutlak önem taşıyan konulardan biri olan konaklama tesislerinin inşasında mutlaka yerel doğal yapı ve mimari özellikler göz önüne alınmalıdır. Bu kapsamda konaklama tesislerinin inşasında tesisin bulunduğu coğrafi mekânın iklim özellikleri, yağış şekilleri ve yağış miktarı gibi coğrafi kriterlere dikkat edilmelidir. Ayrıca tesise kazandırılacak başta konaklama binası ve diğer ilgili binaların inşasında Safranbolu mimari

özellikleri tercih edilmelidir. Bu kapsamda konaklama tesisinin inşa edilebileceği iki saha ön plana çıkmaktadır. İlki mevcut alt günübürlük tesislerinin bulunduğu yerin karşındaki boş arazidir. Diğer mevcut üst günübürlük tesisinin yer aldığı sahanın arkasındaki Sorkun Yaylası mevkiidir. Sorkun Yaylası, ziyaretçilere sunduğu orman denizi manzarası ile ziyaretçileri etkilemektedir. Yapılacak konaklama tesisinin bu manzarayı ziyaretçilerine dört mevsim sunabilecek şekilde konumlandırılması hem konaklamalı ziyaretçi sayısının artırılması hem de tesisin beğeni düzeyinde sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır.

Fotoğraf 5: Keltepe Kayak Merkezi konaklama tesisi yapımına uygun alanlar

Keltepe Kayak Merkezi'nin ziyaretçi sayısının artması merkeze yapılacak bir takım yatırımlara bağlı olduğu görülmektedir. Kayak Merkezinin işletmesi şuanda Karabük Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Kayak merkezinin gelişimi için projeler yapılarak Gençlik ve Spor Bakanlığının kaynak aktarımı sağlanmalıdır. Ancak Kayak merkezinin gerçek manada bir turizm merkezine dönüşebilmesi için özel sektör tarafından işletilmesi gerektiği düşünülmektedir. Keltepe Kayak Merkezi'nin sadece kış sezonunda değil yılın 12 ayında ziyaretçi çekebilmesi için alternatif turizm yatırımları yapılması merkezin çekiciliğini artıracığı düşünülmektedir. Yatırım yapmak isteyen sermaye sahipleri için bölge yatırım açısından cazip hale getirilmelidir. Yatırımcıların devlet teşviklerinden yararlanabilmeleri için bölgenin turizm bölgesi ilan edilmesi gerekmektedir. Sermaye sahiplerinin bölge yeni yatırımlar yapmaları sayesinde bölgenin çekiciliğinin artacağı düşünülmektedir. Yatırımlar planlanırken Kayak merkezinde eğlence aktiviteleri ve konser faaliyetleri, kar motoru kiralama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, kayak sporuyla uğraşmayan kişiler için iyi zaman geçirmelerini sağlayacak aktiviteler için tesisler planlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akkaya, D. H., & Usman, E. E. (2012). Temalı Otel: Yok-Mekanla Var Edilmeye Çalışılan 'Kurgu Mekan'. *Tasarım+ Kuram*, 7(11), 67-80.
- Almeida, A. (2023). Tourism Development and Economic Growth: The Validity of The Tourism-Led Growth Hypothesis For Madeira. *RPER*, (65), 31-50.

- Aydın B,2016. 'Van ve Bitlis İllerinde Kış Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Planlamaya Yönelik Öneriler' Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Bektaş, F. (2010). Kaçkar Havzası Trekking Parkurlarının Spor Turizmi Bakımından Değerlendirilmesi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Belder, C. (2021). Seyahatname. Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odası 115. Yıl, 5(13), 18-23.
- Buhalis, D., Leung, X. Y., Fan, D., Darcy, S., Chen, G., Xu, F., ... & Farmaki, A. (2023). Tourism 2030 and the contribution to the sustainable development goals: the tourism review viewpoint. *Tourism review*, 78(2), 293-313.
- Canton, H. (2021). World tourism organization—UNWTO. In *The Europa directory of international organizations 2021* (pp. 393-397). Routledge.
- Denning, A. (2014). *Skiing into modernity: A cultural and environmental history* (Vol. 3). University of California Press.
- Gibson, H. (1998). Sport tourism: A critical analysis of research. *Sport Management Review*, 1(1), 45-76. [https://doi.org/10.1016/S1441-3523\(98\)70099-3](https://doi.org/10.1016/S1441-3523(98)70099-3)
- Gibson, H.J. (1998). Active Sport Tourism: who Participates? *Leisure studies*, 17(2), 155- 170.
- Goksøyr, M. (2013). Taking Ski tracks to the north. The invention and reinvention of Norwegian polar skiing: Sportisation, manliness and national identities. *The International Journal of the History of Sport*, 30(6), 563-579.
- Holden, A. (2000). "Winter tourism and the environment in conflict: The case of Cairngorm", Scotland. *International Journal of Tourism Research*, 2(4), 247-260
- Kancıoğlu, M. (2006). İmaj, kimlik ve anlam oluşturma biçimlerinin turizm binaları üzerinde incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi*, 11(1), 33-43. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uumfd/issue/21684/233391>
- Kaplanidou, K., & Vogt, C. (2007). The interrelationship between sport event and destination image and sport tourists' behaviours. *Journal of Sport & Tourism*, 12(3-4), 183-206. <https://doi.org/10.1080/14775080701736932>
- Osmanoğlu, H. (2017). Spor Turizmi Yapan Otel İşletmelerinin Hizmet Kalitesinin Sporcular Açısından Değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Özer, M.A., (2012). İmajını yöneten örgütler daha mı başarılı oluyor?. *Tühis İş Hukuku ve İktisat Dergisi*. 24. 3-4-5: 31.
- Pfister, G. (2001). Sport, technology and society: from snow shoes to racing skis. *Sport in Society*, 4(1), 73-98.
- Ross, S. D. (2001). Developing sports tourism. National Laboratory for Tourism, University of Illinois, Champaign (Chapter: What are the characteristics of sport tourists.
- Savaşır G. (2019). Turizm Mimarlığı, Türkiye Turizm Ansiklopedisi. turkiyeturizmansiklopedisi.com/turizm-mimarligi ; Erişim: 01.12.2024
- Stanković, A. M., & Urošević, M. (2024). tourism and economic growth in developed countries in europe: a panel data approach. *Economic Themes*, 62(3).
- Steiger, R., Scott, D., Abegg, B., Pons, M., & Aall, C. (2019). A critical review of climate change risk for ski tourism. *Current Issues in Tourism*, 22(11), 1343-1379.

- Tung, L. T., & Thang, P. N. (2022). Impact of exchange rate on foreign tourist demand: Evidence from developing countries. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 45(4 spl), 1579–1585. <https://doi.org/10.30892/gtg.454spl06-977>
- Var, T., & Gunn, C. (2020). *Tourism planning: Basics, concepts, cases*. Routledge.
- World Bank. (2025, May 14). Tourism and competitiveness. <https://www.worldbank.org/en/topic/competitiveness/brief/tourism-and-competitiveness>
- Yenice, Z., & Ercoşkun, Ö. Y. (2019). Türkiye’de kış turizmi merkezlerinin iklim değişikliğine dirençliliğinin değerlendirilmesi, Bolu Köroğlu Dağı ve Erzurum Palandöken örnekleri. *Resilience*, 3(2), 269-285.
- Zhang, L., & Zhao, S. X. B. (2009). City branding and the Olympic effect: A case study of Beijing. *Cities*, 26(5), 245–254. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2009.05.002>